

Eduskunnan ympäristövaliokunta

Viite HE 187/2020 Asiantuntijalausunto

Asia Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston asiantuntijalausuntoa koskien hallituksen esitystä laiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä.

Lakiehdotuksen tarkoitus on sujuvoittaa uusiutuvan energian tuotantolaitoshankkeiden lupamenettelyitä ja eräitä muita hallinnollisia menettelyitä mahdollistamalla asioiminen sähköisen yhteyspisteen kautta sekä kattavalla neuvonnalla. Lähtökohtaisesti aluehallintovirasto pitää esitystä hyvänä, sillä se selkeyttää uusiutuvan energian hanketoimijoille lupamenettelyn kokonaisuutta sekä selventää ja yhdenvertaistaa neuvontaa.

Lain soveltamisalaan kuuluvista uusiutuvan energian hankkeista aluehallintovirasto on toimivaltainen viranomaisen ympäristönsuojelulain mukaisissa asioissa, jotka koskevat polttoaineteholtaan yli 50 MW:n polttolaitoksia sekä biokaasulaitoksia, joiden mädätyskapasiteetti on 100 tn/vrk ja biokaasulaitoksia, joissa jätettä käsitellään vähintään 20 000 tn/v. Lisäksi aluehallintovirasto on toimivaltainen viranomaisen, mikäli energiantuotantolaitoksella tai biokaasulaitoksella on toiminnallinen yhteys esim. teollisuuslaitokseen tai eläinsuojaan, jonka toimivaltainen lupaviranomaisen on aluehallintovirasto. Lisäksi aluehallintovirasto on toimivaltainen viranomaisen kiinteän, nestemäisen tai kaasumaisen polttoaineen valmistuslaitoksessa, jossa polttoainetta valmistetaan vähintään 5 000 tn/v. Vesilain mukaisissa asioissa aluehallintovirasto on toimivaltainen viranomaisen. Tämän lain soveltamisalaan kuuluvat vesilain mukaiset vesitaloushankkeet koskevat vesivoimalaitoksia, merituulivoimaa sekä joissain tapauksissa geotermistä energiaa. Tämän lain soveltamisalaan kuuluu myös poikkeus vesiluontotyyppien suojelusta. Tapauskohtaisessa harkinnassa myös muunlaisia uusiutuvan energian hankkeita voi tulla käsiteltäväksi aluehallintovirastoon. Suurin osa uusiutuvan energian hankkeista vuosina 2015-2017 on kuitenkin esityksen taustamateriaalin perusteella ollut sellaisia hankkeita, joissa aluehallintovirasto ei ole ollut toimivaltainen viranomaisen.

Lakiesityksessä esitetyn yhteyspisteviranomaisen tarjoama neuvonta tulee mahdollisesti pitkällä aikavälillä vähentämään toimivaltaisten viranomaisten yleisen neuvonnan tarvetta. Tapauskohtaista suoraan hankkeeseen liittyvää neuvontaa voi kuitenkin antaa vain toimivaltainen viranomaisen. Yhteyspisteviranomaisen toiminta tulee varsinkin alkuvaiheessa vaatimaan resursseja myös toimivaltaisilta viranomaisilta erityisesti menettelykäsikirjan laatimisessa. Neuvonnan lisäksi toimivaltaiset viranomaiset osallistuisivat menettelykäsikirjan laadintaan ja päivittämiseen toimivaltaansa kuuluvien tässä laissa mainittujen lupamenettelyiden ja muiden hallinnollisten menettelyiden osalta. Nämä kaikki tulevat lisäämään yhteistyön lisäksi kaikkien viranomaisten työmäärää. Erityisesti toiminnan alkuvaiheessa yhteistyön saaminen toimivaksi voi vaatia henkilöstöresursseja ja vaikutuksia viranomaisten työmäärään on vielä vaikea arvioida. Täten onkin kannatettavaa, ettei määräaikojen soveltamisalaa laajenneta koskemaan myös muita kuin sähköä

LÄNSI- JA SISÄ- SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO  
Postiosoite: PL 200, 65101 Vaasa

puh. 0295 018 450  
kirjaamo.lansi@avi.fi  
www.avi.fi/lansi

Vaasan päätoimipaikka  
Wolffintie 35

Jyväskylän toimipaikka  
Cygnæuksenkatu 1

Tampereen toimipaikka  
Yliopistonkatu 38

tuottavia uusiutuvan energian tuotantolaitoksia, sillä lain soveltamisalaan kuuluvien lupamenettelyjen määrä on laaja.

Sähköisen asiointin tulee olla toimiva ja helposti käytettävissä lain tullessa voimaan sekä hanketoimijoille että myös toimivaltaisille viranomaisille. Sähköinen asiointi ei saa lisätä viranomaisten työmäärää ja olla hankalasti käytettävä. Sähköisen asiointin toimivuuden merkittävyys lisääntyy silloin kun hakija ei ole laittanut asiaa vireille yhteyspisteen kautta vaan suoraan toimivaltaiselle viranomaiselle. Määräaikojen seurata, riippumatta siitä asioiko hakija sähköisen yhteyspisteen kautta vai suoraan toimivaltaisen viranomaisen kautta, tapahtuu myös sähköisen asiointin kautta. Aluehallintovirastoilla on oma sähköinen eLupa-asiointipalvelu ympäristölupien hakemiseen.

Esityksen mukaan määräaikoihin sisältyisivät kaikki lupamenettelyt ja muut hallinnolliset hyväksymismenettelyt vireillepanosta päätöksen tiedoksiantoon. Määräaikoihin laskettaisiin mukaan myös hakemuksen täydentämistä vaativa aika. Aluehallintovirastot nostivat jo lausunnossaan esiin, että tämä johtanee tilanteeseen, joissa käsittelyaikavaatimuksen laiminlyönti ei ole aina riippuvainen viranomaisten toiminnasta. Tämä lisää hakijan vastuuta sekä neuvonnan tarpeellisuutta, jotta vireillepanovaiheessa hakemus ei ole niin puutteellinen, että hakemusta joudutaan täydentämään useitakin kertoja. Esityksen mukaan hakemuksen käsittelyn määräaikaan ei laskettaisi mukaan lupamenettelyä tai muuta hallinnollista hyväksymismenettelyä, joka sisältäisi voimalaitoksen lisäksi myös muita käsittelyn kannalta olennaisia toimintoja. Määräaikaan ei laskettaisi mukaan esimerkiksi ympäristölupaa, joka kattaisi voimalaitoksen lisäksi samaan laitospuolelle sijoittuvat teolliset toiminnot. Voimalaitoksen ollessa osa luvanvaraista toimintakokonaisuutta, eri toimintoja voi olla vaikea erottaa toisistaan erityisesti, jos voimalaitoksen toiminta sisältyy esimerkiksi teollisuuslaitoksen toimintaan.

Esityksen 9 §:n 2 momentin mukaan määräaikoja sovellettaisiin myös 1 momentissa mainittujen lupien ja muiden hallinnollisten hyväksymisten muuttamista koskeviin menettelyihin, jos ne olisivat voimalaitoksen rakentamisen, päivittämisen, verkkoon liittämisen tai käyttämisen edellytyksenä. Määräaika sääntelyn piiriin voisi tulla esimerkiksi ympäristönsuojelulain luvanvaraisen toiminnan olennaista muuttamista koskevan 29 §:n mukainen menettely tai 89 §:n mukainen luvan muuttaminen, mikäli luvan muuttamista haetaan voimalaitoksen rakentamisen tai päivittämisen johdosta. Asiassa tulee ottaa huomioon ympäristönsuojelulain 41 §:n ja 46 §:n vaatimukset eri toimintojen lupa-asioiden samanaikaisesta käsittelystä ja ratkaisusta tietyissä tilanteissa.

Aluehallintovirastot nostivat lausunnossaan esiin myös sen, että lain mukaisen lupamenettelyn rinnalla tulisi huomioida sääntelyn ristikkäisvaikutukset ympäristölupamenettelyn sujuvoittamiseen ja keventämiseen sekä hallinnon resurssit toteuttaa erilaiset lupamenettelyt hallintoa ja hallintoasioiden ratkaisua koskevien periaatteiden ja vaatimusten mukaisesti. Aluehallintovirastoille voi tulla samanaikaisesti vireille suuri määrä lupa-asioita, kuten ympäristönsuojelulain 81 §:n mukaisia BAT-tarkistamisia. BAT-tarkistamismenettelyä koskee ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 22 §:n vaatimus, jonka mukaan BAT-tarkistamista koskeva asia on ratkaistava mahdollisimman pian ja viimeistään kymmenen kuukauden kuluttua sen vireilletulosta, jollei asian laajuus, hakemuksen puutteellisuus, käsiteltävien tarkistamisasioiden suuri määrä tai muu erityinen syy edellytä pidempää käsittelyaikaa. Lisäksi käsittelyaikatavoite uusien toimintojen osalta on 10 kuukautta.

Ympäristölupavastualueen johtaja

Tarja Savea-Nukala

Ympäristöylitarkastaja

Niina Lindeman

LÄNSI- JA SISÄ- SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO  
Postiosoite: PL 200, 65101 Vaasa

puh. 0295 018 450  
kirjaamo.lansi@avi.fi  
www.avi.fi/lansi

Vaasan päätoimipaikka  
Wolffintie 35

Jyväskylän toimipaikka  
Cygnæuksenkatu 1

Tampereen toimipaikka  
Yliopistonkatu 38